

Heiland opgestuwd. Het joelt en schuift om Jezus heen.

Dan zegt de Heiland: Wie is het, die Mij heeft aangeraakt?

De discipelen weten niet, hoe ze 't met hun Meester hebben. Natuurlijk — niet één, maar wel tien, twintig, dertig hebben Hem aangeraakt.

En Petrus schiet al naar voren en uit zijn verwondering over Jezus' vreemde vraag: „Meester, de scharen drukken en verdringen U, hoe kunt ge nu vragen wie U aangeraakt heeft?”

De Heiland gaat op Petrus' redeneering niet in en herhaalt: „Iemand heeft Mij aangeraakt...”

En Zijn oog zoekt de genezen vrouw...

Het kan nog zijn als op dien weg, waar de scharen zich om Jezus verdringen.

Al zinkt het getal kerkangers over heel de wereld en ook onder ons bij het jaar, er is altijd nog, alleen reeds in ons kleine vaderland, een schare van eenige honderdduizenden, die op Zondag naar oude, goede gewoonte ter kerk gaat.

Gelukkig nog... gelukkig!

Op zichzelf genomen, was het daar ginds voor negentienhonderd jaar een onwaardbare gave Gods, dat die menschen zoo dicht in Jezus' omgeving mochten verkeeren en Zijn prediking en wonderen mochten hooren en zien met eigen oor en eigen oog.

Kapernaüm en Bethsaida zijn er door als tot den hemel verhoogd.

Maar men kan in aanraking met Jezus zijn gekomen, zonder dat men Hem heeft aangeraakt.

Zonder dat er persoonlijke geloofsgemeenschap met Jezus genoten werd.

Want er is aanraking én aanraking.

Een aanraking als van de scharen, die tegen den Heiland opstuwen en een aanraking als van die bleke, bevende vrouw, van wie Jezus zegt: „Iemand heeft Mij aangeraakt”.

Menig vormdijk-vroom leven blijft dor, omdat het in dat leven nooit tot geloofsaanraking van Jezus komt.

Wie bidt, stelle zich toch nooit met zijn gebed zonder meer tevreden. Het waarachtig geloof heeft niet genoeg aan de gedachte: ik heb immers gebeden! Het houdt sterk aan in het gebed en houdt niet bidden niet op, voordat het al biddende Jezus heeft aangeraakt.

Wie tot den openbaren eeredienst komt, stelle zich nooit met dien kerkgang en met aandachtig luisteren naar de preek tevreden. Want dat is wel goed, maar het waarachtig geloof zoekt in die preek naar den Christus, die er in tot Zijn gemeente komt en zoekt met Hem zelve aanraking.

En wie tot de Avondmaalstafel toetreedt, zoek meer dan brood en wijn en meer dan enkel gedachtenis aan Jezus' lijden. Het waarachtig geloof zoekt door de omhulsen van brood en wijn bij Jezus zelve terecht te komen.

We zullen de middelen der genade niet mogen verachten.

Maar het waarachtig geloof zoekt door de middelen heen den Middelaar.

En alleen in de geloofsaanraking van Hem zelve schuift de zegen.

Het kost ons soms zoo groote moeite tot Jezus zelve te komen.

We durven vaak niet.

Zou Hij ons, onreinen, wel toestaan Hem aan te raken?

En zie nu deze vrouw! Jezus heeft er geen oogenblik aan gedacht haar te berispen, al was ze ook wettisch onrein.

De menschen staan ons dikwijls in den weg.

Wie word er in de kerk nooit van evangelieverkondiging en sacramentsgenieting afgeleid door wie hij er zag en wat hij er hoorde?

Maar deze vrouw let niet op de schare om haar heen.

Ze krijgt licht hier een duw en daar een stoot, misschien wel van Jezus' eigen discipelen.

Het zal haar, de afgemartelde, pijn hebben gedaan, meer dan iemand anders.

Maar het is haar, niettegenstaande alles, om aanraking met Jezus te doen. Al is 't maar, dat ze de kwast van Zijn kleed mag grijpen.

Haar geloof waagt het, verduurt het.

Totdat ze haar Redder heeft bereikt.

Haar geloof, al was er nog zooveel onzuivens in, wakkere het onze aan.

Totdat we aan de uitwendige aanraking, gelijk van de massa, niet genoeg meer hebben.

Totdat het ons welbewust om Jezus zelf te doen zij.

Totdat ook tot ons van den Heiland kracht uitga tot geheele levensvernieuwing.

G. R. K.

KERKELIJK LEVEN.

De Gezangenquaestie ter Synode.

IV (Slot).

De Gezangenquaestie moet gematigd en voorzichtig tot oplossing gebracht worden. De Synode van Leeuwarden besloot, terwijl ze in principe tegen z.g.n. vrije gezangen geen bezwaar maakte, om praktische redenen niet verder te gaan dan tot het toevoegen aan den Psalmboek van berijmde of onberijmde gedeelten van Gods Woord.

Ten slotte nog een woord over de wijze, waarop het besluit, dat de Synode ten principale nam, zal worden ten uitvoer gelegd.

Ten eerste vestigen we de aandacht op een toevoeging, die op raad van prof. Hoekstra aan het voorstel der Commissie is gedaan. Deze maakte ter Synode de zeer juiste opmerking, dat het wel eens wenschelijk zou kunnen blijken, de gemeente een bepaald gedeelte van Gods Woord te laten zingen zonder dat het berijmd werd. Wij zijn dat nog niet gewoon, maar er is zeer veel voor te zeggen om deze gewoonte onder ons in te voeren. Wanneer men b.v. het „Eere zij God" van den Engelenzang gaat berijmen, wordt het besluit van zijn kracht en schoonheid beroofd. Zulke teksten moeten op een gepaste melodie gezongen worden juist zooals ze in den Bijbel staan. Een herhaling van sommige woorden zouden we niet afkeuren; dit kan wenschelijk zijn. Doch elke berijming wordt een opsiering met toevoegingen, waarbij men gevoelt dat ze blijven beneden het peil der Schriftwoorden en dat ze alleen geschieden om de versregels vol te krijgen en te laten rijmen.

Ten tweede wijzen we op de eveneens aan de Commissie toevertrouwde taak om den bundel „Eenige Gezangen" te overzien; dat wil zeggen: eens nauwkeurig na te gaan, of daaruit ook wat moet worden weggelaten of daarin iets moet worden gewijzigd. Er komen immers liederen in voor, die niet door de kerken zijn gewettigd, zooals de Bedezang vóór en de Dankzegging na het Eten. En de beruchte regels uit de eerste Berijming der Geloofsartikelen:

„Geloof één kerk, een algemeen genootschap, Geheilgd en vergaard door 's hemels boodschap

bewijzen niet alleen wat we boven zeiden van het ongewenschte om bepaalde teksten te berijmen, doch ook dat voor dit „overzien" alle redenen bestaan.

Het overzien der Psalmberijming, al gevoelde de commissie daarvoor ook zeer veel, is niet door de Synode aan haar opgedragen. Deze heeft zeker gedacht aan het wijze spreekwoord over te veel hooi op zijn vork te nemen en geoordeeld: laten de broeders nu eerst maar eens toonen, dat zij de thans hun reeds opgedragen taak behoorlijk volbrengen; dan zullen we later wel eens verder zien. En inderdaad, deze taak is reeds zwaar genoeg. Buitenstaanders kunnen dit niet zoo beoordeelen, doch we klappen niet uit de school als we zeggen, dat de leden dezer Commissie ten volle ervan doordrongen zijn hoe moeilijk dit werk is. Niet om de critiek, die ongetwijfeld als hun voorstellen bekend zijn geworden, van alle kanten zal loskomen — daaraan ontkomt niemand. Doch om de bezwaren, die eraan verbonden zijn, bij ons gebrek aan dichters en musici, iets te leveren, dat inderdaad billijke critiek kan verduren. Laat ons hopen, dat de broeders onder den zegen des Heeren en op het gebed van Zijn volk mogen slagen, en de Synode van Utrecht in 1923 in hun concepten iets goeds voor de kerken mag vinden.

De zaak der Psalmmelodieën is evenmin aan de orde gesteld. Wel is in de Commissie en op de Synode erover gesproken. Doch toen is geantwoord: de melodieën deugen wel, maar wij deugen niet, want wij zingen ze verkeerd; geheel in strijd met haar oorspronkelijk karakter. Zooals in de Psalmboekjes duidelijk blijkt, hebben de noten ongelijke duur; er zijn lange en korte. Wij zingen echter alle noten in eenzelfde zeurt tempo; of althans geven we hun een gelijken duur. Dat is een groote fout, en die moet hersteld worden. Men zal eens zien, hoe anders dan vele zoogenaamd zingbare melodieën klinken. Denk eens aan Ps. 23, met een prachtig cantilène, een echte melodie voor dien herderspsalm, een fijne pastorale; maar die als alle noten even lang worden aangehouden afschuwelijk is en het meest op een slaapzang lijkt. Dan moet men dat echter niet aan de melodie wijten, doch aan zichzelf. Op vele scholen en catechisatieën wordt gelukkig wel gezongen zooals de wijzen geschreven en bedoeld zijn. Is de jeugd eenmaal daaraan gewend (en hoe snel doet ze dat, en hoe graag zingt ze dan de Psalmen!), dan zal het opkomend geslacht mogelijk maken, dat na een zekeren tijd ook in onze godsdienstoefeningen deze zoo wenschelijke reformatie wordt ingevoerd. Bij sommige gelegenheden is b.v. in Den Haag en Amsterdam reeds een poging daartoe gedaan en zulks met goed gevolg. En als de menschen eenmaal hieraan gewend zijn, dan zullen ze zich verwonderd afvragen: waarom hebben we vroeger die prachtige melodieën toch zoo verknoed? Er moet niet worden verbouwd,

maar de pleister en kalk, die de fraaie muren en edele fresco's bedekken, moeten ervan worden weggenomen. De organisten, schoolmeesters en predikanten moeten daartoe verstandig samenwerken; dan zal onze eeredienst een belangrijke verbetering ondergaan.

Derhalve was er geen reden, om deze taak aan de commissie op te dragen. Wel zal ze moeten zorgen, dat voor de onberijmde en berijmde gedeelten van Gods Woord, waarmee zij onzen schat van kerkliederen zal hebben uit te breiden, goede melodieën worden gevonden. Zeker zal ze daartoe de medewerking van deskundigen inroepen; naar zij vertrouwt niet te vergeefs.

Ten slotte: ze heeft ook zoo ruim mogelijk, de medewerking van gemeentelieden en kerkeraden gevraagd door haar bekende, ook in dit blad opgenomen, publicatie. De termijn is wat kort; het is waar. Doch met het oog op haar arbeid kan deze moeilijk langer genomen worden. En de ervaring leert ook, dat wie zulk een termijn wat ruim neemt, daardoor maakt, dat men het erop aan laat komen, andere dingen laat voorgaan en ten slotte... niet meer eraan denkt.

Op hetgeen prof. Obbink in „Bergopwaarts" geschreven heeft over mijn tweede artikel, zal ik de volgende week terugkomen.

De M.

= Gereformeerd-Irenisch.

De verbinding ethisch-irenisch hangt den ouderen nog wel in het geheugen, al is het alleen door de geestige of ongeestige woordspelingen, welke erop gemaakt werden, en is ook den jongeren uit de kerkelijke historie van de vorige eeuw niet onbekend.

Irenisch beteekende, dat men afkeerig was van alle richtingenstrijd en dat de vredelevende bedoeling in het kerkelijke leven boven alles ging.

Tegenwoordig echter ontmoet men wel uitingen, die u doen vragen of misschien de bron voor een gereformeerd-irenische strooming is aangeboord.

Een enkele kan het zelfs niet velen, dat er in onze organen tegen de Tagore-hulde gewaarschuwd wordt. Anderen keuren het af, wanneer de een of andere stelling van De Hartog wordt aangevochten. Nog anderen wenschen, dat niet telkens het verschil tusschen Gereformeerd en Ethisch zal worden opgerokeld. En niet weinigen zijn er, die hun leedwezen uitspreken over het twistgeschrift tusschen Gereformeerden onderling.

Nu verstaan wij de klacht van deze laatste uitnemend wpl.

Inderdaad wordt er in dien aard veel geschreven, wat beter in de pen kon blijven.

Maar we mogen toch ook niet vergeten, dat in de kerk immer wrijving van gedachten zal noodig zijn.

Dat brengt het karakter onzer bedeeling, de gesteldheid van Christus' kerk met zich.

Wie voor de kerk idealen koestert, wie het gehekkige in de geloovigen erkent, zal, al haakt hij krachtens aankleg nog zoo naar den vrede, de irenische houding noodgedwongen laten varen.

Niets staat zoo spoedig tegen als dat overdreven zoete en lieve christendom.

Waar openlijk feiten zijn begaan, moeten die ook openlijk worden aangewezen.

Christus en de apostelen gingen ons daarin voor.

Trouwens, hoe pikant konden de ethisch-irenischen zich niet over de Gereformeerden uittalen!

Hoe waren ze in het irenische niet hoogst eenzijdig!

En datzelfde gevaar dreigt ook hij wie op een gereformeerd-irenisme willen aansturen.

Een irenische positie is in een strijdende kerk niet vol te houden.

Daaraan herinnert u — om eens een voorbeeld te kiezen — dadelijk de brochure van Mr. Momik.

Men begripte ons niet verkeerd.

Wij zouden niet gaarne op grond van dit vlugschrift onzen hooggeschaten jurist onder de Gereformeerde-irenischen willen rangschikken.

Maar zekere irenische bedoeling valt daarin toch niet te ontkennen.

Reeds de titel „Wat verdeelt en wat samenbindt" bereidt er op voor.

Dat hij echter in zijn ondernemen geslaagd is, zou ik niet durven bevestigen.

Zulks is ook het schier eenparig oordeel van heel onze Pers, voorzoover zij zich uitsprak.

Ik geloof niet, dat zijn brochure een saambindend effect zal sorteren, maar wel „wat verdeelt" nog te scherper zal markeren.

Men verwachtte van irenisme toch geen heil.

Wel is het echter zaak, dat men voor de bespreking van verschillende gevoelens, welke in onze kerken openbaar worden, zich de juiste gedragslijn uitstippelt.

Daarbij dient het voorop te staan, dat men zich in zijn bestrijding van eens anders meening, niet door zijn temperament laat meeslepen. Vooral licht bewogen naturen behooften eenigen tijd te wachten vóór zij zich in openlijk dispuut begeven.

Zelfbeheersching is altijd, maar inzonderheid in de discussie met broeders, een eerste vereischte.

Vervolgens bedenke men, dat zooveel afhangt

van de
het iet
gemeen
daarme
iemand
men d

Eind-
o.i. we
critiek
le ove
wij ve
kan ui
leid. M
loren.
Alleen
ongel

Ver
voor d
vragen,
gedach
twijfel
erlei S
keerde
daar:
jectieve
leven
hier zi

UIT

Onla
rubriek
tegen
en hoe
kunnen
reeds
haal h
factor,
kend v
met to
Sociaal
door h
raat o
voor h
van de
zinsloo
dat he
het ma
kennen
meene
niet o
in de

POP

Tot
haald,
ware
ware
Openb
want
tot een
winkel

Meer
beteek
de dr
leefd.

Den
ook n
welk
antwo
mogeli
ons a
de laa
tensch
den be
telijke
hebben
gen ge
hare c
christe
knoei
het zy
oenste
recht,
maar

Hela
bare c
werken
onder
niet m
zich s
derne
bracht

Maa
schap
griev
kracht
schapp

muren en
orden weg-
en predi-
enwerken;
verbetering

taak aan
ze moeten
rijnde ge-
zen schat-
len, goede
ze daartoe
pen; naar

mogelijk,
kerkeraden
blad opge-
pri; het is
kan deze
e ervaring
im neemt,
al komen,
le.... niet

zaarts" ge-
zel, zal ik

De M.

den oude-
alleen door
ten, welke
ngeren uit
eeuw niet

g was van
vende be-
les ging.
d uitingen,
bron voor
angeboord.
dat er in
aarschuld
er de een
rdt aange-
let telkens
en Ethisch
en zijn er,
el twistge-
ng.

e laatste
eschreven.
en, dat in
zal noodig

ng, de ge-

ne het ge-
al haakt
vreda, de
varen.

overdreven

en die ook

arin voor,
hisch-iren-
n uitlaten
toogst een

io op een

lende kerk

voorbeeld
r. Monnik.

a dit vlug-

ter de Ge-

laarin toch

at samen-

eslaagd is,

ordeel van

uitspraak.

saambin-

verdeelt"

en heil.

de bespre-

e in onze

e gedrags-

men zich

ning, niet

erheid in

vereischte

el afhangt

van den toon. Het is niet ieder gegeven achte-
het ietwat prikkelende woord aanstonds de wel-
gemeende bedoeling te grijpen. Ieder scribent heeft
daarmee te rekenen. Ook wanneer men tegen
iemand's gevoelen ernstige bezwaren heeft, beware
men de courtoisie.

Eindelijk heeft ieder, die voor de Pers werkt,
o.i. wel toe te zien, dat zijn auteursleven niet in
critiek opgaat. Het theoretische, het bouwende dient
te overwegen. Nu is het ongetwijfeld waar, dat
wij veelszins in tegenstellingen denken. Daarom
kan uit bijna iedereen volzin critiek worden afge-
leid. Maar de opbouw mag niet uit het oog ver-
loren. Strijdschriften en strijdartikelen zijn noodig.
Alleen late men om het zwaard de troffel niet
ongebruikt.

HEPP.

Verbetering. Het is mijn gewoonte niet om
voor drukfouten in mijn stukken verbetering te
vragen, indien ik vermoed, dat de lezers zelf in de
gedachten reeds correctie hebben aangebracht. Ik
twijfel echter, of in mijn laatste artikel over „Twee-
erlei Schriftbeschuwing" het juiste voor het ver-
keerde woord gevonden zal zijn gevonden. Men leest
daar: „De Gereformeerde staat juist naar het sub-
jectieveeren, het onderwerpelijk maken, het ziele-
leven van de openbaring". Zieleleven moet
hier zijn: zielsbelevens.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De bezwaren tegen den kindertoeslag.

Onlangs werd mij de vraag gedaan, of ik in deze
rubriek eens wilde uiteenzetten, welke bezwaren
tegen het z.g.n. „kindergeld" worden ingebracht,
en hoe die bezwaren ondervangen en bestreden
kunnen worden. Nu schreef ik over deze kwestie
reeds vroeger in een ander orgaan, doch ik her-
haal hier gaarne, wat ik toen over dezen loon-
factor, waarmee thans weer in sterke mate gere-
kend wordt, opmerkte. En dan wil ik beginnen
met te herinneren, hoe op het tweede Christelijk
Sociaal Congres, in 1919 te Amsterdam gehouden,
door het Kamerlid Mr. Dr. Schokking in zijn refe-
raat over het Gezinsloot een lans is gebroken
voor het z.g.n. kindergeld. Hij ging daarbij uit
van deze grondstelling, dat het denkbeeld van ge-
zinsloot zijn grondslag vindt in de juiste gedachte,
dat het gezin de voornaamste grondvorm is van
het maatschappelijk leven, en, al moest hij er-
kennen, dat het relatieve gezinsloot niet voor alge-
meene doorvoering vatbaar is, toch aarzelde hij
niet om uit te spreken, dat het gewenscht was
in de loonsbepaling met het kindertal te rekenen,

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

De taak der Natuurwetenschap.

III.

Tot in den treure is het in onze kringen her-
haald, dat wetenschap (dat wil natuurlijk zeggen
ware wetenschap) uit moet gaan van het eenige
ware en juiste uitgangspunt, namelijk van Gods
Openbaring in de Heilige Schrift. Tot in den treure,
want inderdaad tot een droevig levenloos devies,
tot een knarsend nithangbord aan een armoedig
winkeltje is dit beziende woord ontvaard.

Meer en meer bemerkt men, dat de wezenlijke
betekenis van dit beginsel en de spankracht en
de draagwijdte niet meer worden gevoeld en door-
leefd.

Denken wij het ons nog eens in: Wetenschap,
ook natuurwetenschap, uitgaande van de Schrift,
welk een enorme taak, welk een drukkende ver-
antwoording, welk een heerlijk doel. Maar is het
mogelijk, meer nog: is het geoorloofd, dienen wij
ons af te vragen! Een der groote woorden van
de laatste helft der vorige eeuw was, dat de we-
tentenschap zonder vooronderstellingen diende te wor-
den beoefend. En ware dit juist geweest, de Chris-
telijke wetenschap zou zich nooit in het openbaar
hebben mogen vertoonen, hare systemen niet mo-
gen gelijkstellen met die der „echte-wetenschap",
hare uitkomsten niet mogen voordragen; maar de
christelijke wetenschap ware niet meer dan een
knoeiende poging om de sprekende feiten der natuur
het zwijgen op te leggen, om het weten in over-
eenstemming te brengen met het geloof. Een onop-
recht, maar goed gemeend werk van onoprechte
maar goedgegeloofde mensen.

Helaas, deze meening was niet alleen de gang-
bare opinie van alle „normale" wetenschappelijke
werkers, maar leeft ook thans nog bij de ouderen
onder hen voort, en bij al hun leerlingen, welke
niet meer dan de lessen der ouderen genoten en
zich speenden van de heerlijke gaven die de mo-
derne wetenschap in de laatste decennien voort-
bracht.

Maar, hoewel voor de beoefenaars der weten-
schap minder storend, voor ons volk echter des te
grievender, woekt de boven uitgesproken gedachte
krachtig voort in half en kwart- en minder weten-
schappelijke kringen. En de Calvinistische Christe-

en dus niet alleen den gepraesteerden arbeid, doch
ook de behoeften van het gezin als factor te laten
gelden. Het Congres heeft zich met deze ziens-
wijze vereenigd, want het slot der tweede resolutie
luidt aldus: „Ook rekene zij (d.i. de Overheid), bij
de vaststelling van de loonen met de samenstel-
ling van het gezin", en dit „rekene" is niet als
een kunnen of mogen bedoeld; neen, op een op-
merking van Dr. Kromsigt, die het laatste zinnetje
wat mat vond, en als zijn meening uitsprak, dat
er van moeten sprake moest zijn, antwoordde
de voorzitter onder applaus van de vergadering,
dat de bedoeling geen andere kon zijn.

Met deze resolutie van bovengenoemd congres
zijn echter de bezwaren, die menigeen tegen het
kindergeld heeft, niet weggenomen, en deze be-
zwaren komen ongereed hierop neer. In de eerste
plaats beweert men, dat wanneer bij de vaststel-
ling van het loon met het aantal kinderen gere-
kend wordt, ook andere subjectieve factoren in
aanmerking komen. Dan zou ook bij ziekte of an-
dere tegenslagen in het gezin het loon verhoogd
moeten worden, en zelfs de omstandigheid, dat de
arbeider voor zijn ouders heeft te zorgen, mee-
spreken, en van al deze subjectieve dingen mag
het loon niet afhankelijk gemaakt worden. Boven-
dien is het voor een patroon, of een directie on-
mogelijk met al deze speciale toestanden der werk-
lieden te rekenen, en daarom alleen is de gedachte
van het „kindergeld" onuitvoerbaar. Doch bij al
deze gravamina vergeet men, dat ziekte en ongeval
een abnormaal karakter dragen, terwijl gezinsvor-
ming nog altijd in de normale lijn ligt, terwijl het
m.i. nog een groote vraag is, of een patroon niet
geroepen is om bij ziekte in de speciale nooden
te voorzien. Dit zal wel niet gemakkelijk gaan,
maar van uit Christelijk en barmhartigheidsstand-
punt beschouwd, is dit laatste niet een overdreven
eisch, doch met deze aangelegenheid komen wij
op het terrein der barmhartigheid, en tot dat ter-
ritoir behoort het kindergeld niet, hetwelk door
Prof. Aengenent m.i. terecht als een eisch van
sociale rechtvaardigheid is verdedigd.

Een tweede bezwaar is, dat door het „kinder-
geld" afgunst en wrijving tusschen de arbeiders
of b.v. de onderwijzers zal ontstaan, van wie de
ongehuwde het niet zal kunnen uitslaan, dat zijn
collega, die hetzelfde werk doet, en geen ander
„prae" heeft dan dat hij gehuwd is en kinderen
heeft, meer loon ontvangt. De klassenstrijd, zegt
Dr. v. d. Waerden, zal er door verzwakken, en
het solidariteitsgevoel verflauwen, want de een-
keeling van werknemers, die gezamenlijk moest op-
treden, zal door jalouzie jammerlijk verdeeld zijn.
Dit bezwaar kan voor ons niet ernstig wegen,
en wij zouden onze Christelijke arbeiders bele-
digen, indien wij zulk een nijd bij hen veronder-
stelden. Zij, die het gezin en den kindereigen be-
schouwen in het licht van 's Heeren Woord, zul-

nen-zelf met de spreuk: „op alle terreinen des levens?"

In het algemeen heeft ons volk bij het woord
„natuurwetenschap" nog een onbehagelijk gevoel.
Wordt in gezinsleven en maatschappelijk bestaan,
in kerkelijken en politieken strijd, in opvoeding
en rechtspraak het uitgaan van beginselen door elk
welkend mensch toegegeven, de Christen ge-
voelt daarbij de volkomen vrijmoedigheid, het zede-
lijk recht om daarbij van zijn beginselen uit te
gaan en heeft het bewustzijn, dat dit recht ook door
anderen wordt erkend. Maar op het gebied der
wetenschap, vooral der „natuurwetenschap" schijnt
het anders.

Behalve nog de vrees, dat het onderzoek der
natuur vandaag of morgen feiten aan het licht zal
brengen, die niet te loochenen zijn en die hem
in strijd schijnen met de openbaring in Gods
Woord, meenen velen dat het uitgaan van voor-
onderstellingen, inderdaad een principieel verschil
maakt tusschen wetenschap en wat zich als Chris-
telijke wetenschap wil uitgeven.

Het is bij eenig inzicht van verhoudingen du-
delijk, dat de ontwikkeling der wetenschappelijke
theorieën, een internationale taak bij uitnemendheid,
slechts in zeer geringe mate beïnvloed wordt door
het werken en denken van ons eigen volk. En
waar nu misschien wel nergens ter wereld de
groote gedachten van het Calvinistisch Christen-
dom zoo ingeweven zijn in het samengesteld geheel
van een samenleving als in ons land, daar is het
begrijpelijk dat ons volk zich als uitgesloten voelt
door en vreemd is aan de groote ontbloeiing van
het moderne wetenschappelijk denken, waarvan het
direct of indirect aan onze hoogeschole een matte
afschaduwning waarneemt.

Wat leert nu de moderne wetenschap omtrent
de verhouding van wetenschap en vooronderstel-
ling? Gaan wij dit nader onderzoeken, dan blijkt
niet alleen, dat de Christelijke natuurwetenschap
even goed mogelijk is en even veel bestaansrecht
heeft als elke niet-christelijke, maar bovendien kun-
nen wij, naar ik meen, bij dit onderzoek de ware
betekenis van den samenhang van Schrift en we-
tentenschap dieper en werkelijker beseffen, tot voor-
deel niet alleen van de wetenschap, maar even-
zeer van ons bewust geloofsleven.

„Het beroemde woord der „Voraussetzungslosen"
wetenschap moet", zegt de psycholoog Kirsch-
mann, „niet zoo worden opgevat, dat de weten-

len niet afgunstig zijn op hen, die, wegens meer
kinderzorgen grooter loon verdienen, maar zij zul-
len ten opzichte van die kameraden gaarne de
wet der liefde betrachten. Trouwens, is van zulk
een jalouzie, nu van staatswege kindertoeslag ge-
geven wordt, weinig te merken, en in de predi-
kantenwereld, waarin dit stelsel hoe langer hoe
meer ingang vindt, is van dit gevreesde kwaad
nimmer iets gevonden.

Een derde grief is deze, dat de kinder-, en ook
de huurtoeslag belemmerend werken op de verhoog-
ing van het minimumloon. Wanneer dergelijke
verhoogingen worden ingevoerd, zullen, zoo meent
men, de minima gedrukt worden, zoodat de onge-
huwden schade lijden, en er alleen van een be-
hoorlijk salaris sprake is, wanneer een aantal kin-
deren het minimum aanmerkelijk vermeerderd. Dit
bezwaar kan echter met evenveel recht ingebracht
worden tegen de meerdere bezoldiging wegens
dienstjaren en acten van bekwaamheid, en het is
nog niet gebleken, dat deze verhoogingen de mini-
ma op laag peil hebben gehouden. Wie zich aan
dit bezwaar vastklemt, moet consequent een uni-
form salaris willen voor allen, wat niemand voor-
staat, terwijl ter anderzijde met alle kracht dient
te worden vastgehouden, dat het „kindergeld" alleen
mogelijk is op de basis van een voldoende, toe-
reikend minimumloon.

Een niet minder ernstig bezwaar is dat door
het stelsel van kinder- en huurtoeslag het verband
tusschen het loon en de waarde van den arbeid
wordt verbroken. Loon is, zoo beweren velen, slechts
betaling voor geleverd werk. Het loon mag alleen
bepaald worden door de waardij van het gepraes-
teerde, en waar gelijk werk is geleverd, moet ook
gelijk loon uitbetaald worden. Deze bestrijding
schijnt verpletterend te zijn, maar in de praktijk
komt van al deze leuzen niets terecht, want het
betalen van den arbeid is onmogelijk zuiver uit
te voeren, en in geen enkelen kring zou deze
maatstaf consequent gevolgd. Overal vindt men
nog andere loonsfactoren dan die der arbeids-
prestatie. Hier kent men premies voor buitenge-
wone diensten. Daar heeft men uitkeeringen bij
ziekte of ongeval. Ginds ontvangt men tegemoet-
koming in den huurprijs, of is men in het bezit
van een vrije woning, en in de onderwijswereld
b.v. zou men de periodieke verhoogingen niet gaarne
missen. De praktijk zelf wijst dus aan, dat de
stelselregel: „de dienstverrichting alleen gewaardeerd",
beslist ontoereikend is voor een rechtvaardige loon-
regeling, en dat, wanneer men alleen den arbeid
wil betalen, men in een wereld van moeilijkheden
en onbillijkheden verward raakt.

Het laatste argument, hetwelk de tegenstanders
van het „kindergeld" aanvoeren, laat niet na bij
het eerste hooren indruk te maken. Wanneer, zoo
zegt men, het aantal kinderen meetelt in de loon-
regeling, zal dit geheel het omgekeerde uitwerken

schap in het geheel geen vooronderstellingen ma-
ken moet, maar slechts zóó, dat ze niet van pro-
blematische onzekere vooronderstellingen uit moet
gaan. Het is onmogelijk van het onzekere uitgaande
en slechts het niet bekende aannemend en gebruik-
kend, tot zekerheid te komen. De radikale sceptis-
begaat als wetenschappelijke theorie zelfmoord op
het oogenblik van hare geboorte."

Zoo moet het dus zijn, wel een vooronderstelling,
een beginsel als uitgangspunt, maar een zeker en
ontwikkeld vast beginsel zij het.

Men weet wat door velen als zoodanig is aan-
gevoerd. Het geloof in het bestaan van een we-
reld buiten ons, het vertrouwen op de zintuiglijke
waarneming, het geloof in de menselijke rede
enz. En de vraag is nu, welke van de vooronder-
stellingen is de juiste, al deze, dan wel het geloof
in Gods Woord. Is het Christelijk beginsel niet een
„fragwürdige unwissende Voraussetzung" voor de
wetenschap?

Al zal ook de innerlijke zekerheid, waarmee
elk Christen met zijn geheele persoonlijkheid zich
aan de harmonische eenheid der Schrift gebonden
gevoelt, welke hem tot God in Christus terugvoert,
ongetwijfeld een bevestigend antwoord ontlokken,
daarbij is pas een deel van de taak der weten-
schap aangeduid.

Immers niet de Schrift als ongedifferentieerd
geheel, niet historische feiten op zich zelf,
kunnen het vaste fundament voor de natuurwet-
enschap zijn, maar reeds bij den aanvang en bij
voortdurend ziet de Christendinker zich voor de
taak gesteld een „keuze" te doen, die Schrift te
verklaren, haar op te vatten. In sommige gevallen
kan deze taak wel heel eenvoudig schijnen, maar
het gebeuren met Galilei heeft God ons toch als
een blijvende waarschuwing gegeven tot voorzich-
tigheid en bescheidenheid en bovenal als een be-
wijs van dien heerlijken plicht tot vrijheid, waartoe
Hij ieder van ons roept, n.l. tot den persoonlijken
band aan, tot het persoonlijk bezit van Zijn Woord en
tot eene slechts relatieve waardeering van alle tra-
ditioneele en eigen opvattingen als menschenwerk.

F. J. J. B.